

GAZETA LWOWSKA.

W Poniedziałek

N^{ro.} 49.

2. Maia 1825.

WIADOMOŚCI KRAIOWE.

— Z Wiednia, —

Podług wiadomości z Udine, przybył tamże N. Pan w towarzystwie Swoiego dostojnego Brata, Arcy-Xięcia Reinera, Wice - Króla Lombardzko - Weneckiego Królestwa i Swego dostojnego Syna, Arcy - Xięcia Franciszka Karola, w d. 12. Kwietnia około południa w pożądaném zdrowiu, gdzie Monarcha do d. 16. t. m. zabawić, a potem udać się ma przez Cenedę i Belluno, dla oglądania nowéj związkowéj drogi z Niemcami.

C. K. towarzystwo ogniowe prowincyi Austrii niżej Ensy wykazało w początkach stan swój w sposobie następującym, mianowicie: 31,841 mających udział z kapitałem 17,362,675 ZR. w M. K. za 57,986 głównych i ubocznych domów. Liczba wyższych urzędników, którzy w kraju przyrzekli, trudnić się w téj mierze bezpłatnie, wynosiła 272. Stan ten pomnożył się w pierwszych trzech miesiącach działania, mianowicie: od d. 1. Stycznia aż do d. 31. Marca b. r. do 39,588 mających udział, z kapitałem 20,024,300 ZR. w M. K. za 73,790 głównych i ubocznych domów. Liczba czynnych bezpłatnych urzędników wynosiła 307. W ciągu tych trzech miesięcy, podczas pożarów w Wiennersdorfie, Trumau, Gallbrun, Petronell, Reichenberg i Prellenkirchen, w części niżej lasu Wiedeńskiego; w Wullersdorfie, Hermannsdorfie, Gettsdorfie i Pulkau, w części niżej góry Mannharda; i w Weichselbach, w części wyżej lasu Wiedeńskiego, przypadło za 70 głównych i ubocznych domów z zapisaną katastralną wartością 12,180 ZR. w M. K. Wynagrodzenia za nadeysciem okazanej szkody zostały natychmiast podług przepisów uiszczone.

Z Dyrekcyi uprzywileiowanego C. K. towarzystwa ogniowego.

(Podpisy.)

Dyrekcya tymczasowa C. K. uprzywileiowanego towarzystwa ogniowego podaie do wiadomości powszechnéj, że Kancellaryia połączona począwszy od d. 25. b. m. znajduje się w miescie w domu, *Heiligenkreutzerhof* zwaném, pod

Nrem. 677, dokąd wszystkie listy adressować należy. — W Wiedniu d. 20. Kwietnia 1825.

(Podpisy.)

Nowo zaprowadzona Czeska Kassa oszczędności, iak donosi Gazeta Pragska pod d. 8. Kwietnia, doznaje naylepszego postępu, ponieważ nie tylko, że liczba założycieli i wspierających ją nieustannie się pomnaża, ale więcéj iuż iak 400 osób złożyło kwoty procent przynoszące; dla tego kapitał Kassy oszczędności procenta przynoszący doszedł z końcem Marca r. b. do ilości 23,205 ZR. 36 kr. w M. K. Właściwy majątek pierwotny Czeskiéj Kassy oszczędności w skutek tego pomnożenia podniósł się do 9,288 ZR. 47 kr. w M. K., którego większa część zabezpieczona iest na funduszu publicznym. Dyrekcya postanowiła tym sposobem postępować, i nie tylko zaliczać będzie na papiery publiczne procenta przynoszące, ale nawet i na pewne wexle. Jest atoli nadzieia, że majątek Kassy oszczędności doydzie wnet owéj ilości, iż Dyrekcya Kassy oszczędności będzie mogła wypożyczać pieniądze na hypoteki tabularne, lub posiadłości w księgi wniesione, za zabezpieczeniem dla maletnich wrzepsianém.

Szlachetne towarzystwo, które iuż przez lat kilka okazało swą gorliwość ku wsparciu instytutu Elżbietanek i szpitala Praskiego braci miłosierdzia, dawało na korzyść tego ostatniego na domowym teatrze Krystyiana Hrabiego Clam-Gallas w Pradze przedstawienia dramatyczne. Dochód z tych widowisk przez wspaniałych przyjaciół ludzkości podniesiony do summy 7,540 ZR. W. W., uwieńczył życzliwe przedsięwzięcie, i dowiodł na nowo, iak gotowymi są mieszkańcy téj Stolicy wspierać dobroczynne zakłady.

WIADOMOŚCI ZAGRANICZNE.

Ameryka Hiszpańska.

Monitor z d. 11., a inne Paryżkie pisma z d. 10. Kwietnia, zawierają przekłady doniesień namienionych w Gwiazdzie z dnia poprzedzającego, o ostatnich wypadkach w Peru zaszytych, których Angielski Kuryier z d. 6. Kwietnia, iakoby z nadzwyczajnego dodatku do Gazety Rządowéj w Limie wychodzący z d. 23. Grudnia r. z., u-

)(

dzielił, których atoli wierzytelność zaprzecza jeszcze Gazeta Codzienna i Arystark. Doniesienia te, które Gwiazda w wyinkach umieściła, opiewaia, iak następuie :

»Rozkaz dzienny. — Główna kwatery Lima d. 22. Grudnia 1824. — Libertador otrzymał w nocy zeszlę przez Adjutanta Jenerała Sucre (Kapitana Alarçon) potwierdzenie bitwy, zaszłę w dniu 9. b. m. w Ayacucho pod rozkazami nieśmiertelnego Jenerała Sucre.«

»Jenerał Sucre, po pięćmiesięcznych zrzęcznych obrotach z iedny i drugieystrony i po wielu potyczkach zawsze ku stawie naszego woyska wypadłych, zajął stanowisko pod Ayacucho, i tamże oczekiwał nieprzyaciela. W d. 8. przyszło do utarczki między obudwoma woyskami. D. 9. nieprzyaciel uderzył na woysko oswobodzoiące, rozłożywszy się na wzgórzach, naprzeciwko naszego obozu. Jenerał Valdez, dowódzca przedniey straży składaiące prawe skrzydło miał 4 działu polowe, 4 bataliony piechoty i 2 szwadrony huzarów; Jenerał Montent z 5 batalionami tworzył środek; Jenerał Villalobos z 7 działami i 4 batalionami lewe skrzydło; reszta woyska Hiszpańskiego i jazda były w odwodzie.«

»Nasz atak odbył się w następującym porządku: Jenerał Kordowa uderzył na prawe skrzydło z drugą dywizyją Kolumbiyską, złożoną z batalionów Bogockich, z wołyżerami Pichinkaskiem i Karrakaskiem. Jenerał Lantar dowodził batalionami Peruwiańskiem i 1szą, 2gą i 3cią legiiją skrzydła lewego. — Dywizyja Jenerała Lantara stała w odwodzie.«

»Obadwa woyska, chociaż nierówne w liczbie, pragnęły boiu. Nieprzyaciel liczył 10,000, my 5,800 ludzi. Bataliony drugiey dywizyi Kolumbiyskiey, z bronią w ramieniu, postąpiły prawie z bezprzykładną odwagą. Załedwie zaczęły dawać ognia, gdy Hiszpanie utracili pole, i pokazali się widoczne w ich szeregach zamieszanie. Dywizyja Peruwiańska, doznawszy silniejszego odporu od straży przedniey, dowodzoney przez Jenerała Valdez, została wzmocniona przez Jenerała Lara z batalionami gwardyi Kolumbiyskiey, pod sprawą Vencedora i Vargasa. Od téy chwili nie mogło się nic oprzeć natarczywości woysk naszych.«

»Drugi szwadron huzarów Junińskich pod dowództwem nieustraszonego Olabarria, uderzył na szwadron nieprzyacielski na prawém skrzydle Jenerała Valdez, i odniósł zupełne zwycięztwo. — Grenadyery Kolumbiyskie zsiadli z koni, i uderzyli przeszedłszy nasze skrzydło prawe, na piechotę Hiszpańską. Pułk huzarów Kolumbiyski, pod czynnym Pułkownikiem Silva, uderzył z swemi pikami na grenadyerów Wice-Króla i przywiódł ich do

nieładu. Waleczny ten Pułkownik został w téy sprawie trzy razy pchnięty piką. Wszystko nasze woysko w téy krótkiey acz straszney bitwie walczyło po bohatersku.«

»Z naszey strony straciliśmy Jenerała, 8 Oficerów i 300 ludzi; rannych mamy 6 Jenerałów, 34 Oficerów i 480 ludzi. Nieprzyaciel utracił w zabitych 6 Jenerałów; częścią ranionych, po części zabitych było ludzi 2,600. Wice-Krół także ranny. Pozostała część woyska Hiszpańskiego pod rozkazami Jenerała Kanteraka ieszcze tegoż samego dnia kapitulowała. W skutek tey kapitulacyi wszystkie posiadłości Hiszpańskie w Peru dostały się Rzeczpospolitey. Całe woysko Hiszpańskie, z 15 Jenerałami, iest w naszey mocy.« — (podp.) Naczelnik tymczasowy: »Manuel Jose Soler.«

Gazeta namieniona przez Kuryera zawiera następującą Odezwę Jenerała Boliwara :

»Peruwianie! Woysko oswobodzaiące pod sprawą nieustraszonego i zrzęcznego Jenerała Sucre, położyło naraz koniec wojnie w Peru i w całym kraiu Ameryki, iednym z najsławniejszych zwycięztw, iakie kiedyś odnieść mógł oręż nowego świata. Tak, woysko wypełniło przyrzeczenie, które wam iego dałem imieniem, to iest, że ieszcze w ciągu tego roku będziecie wolnymi.« — Peruwianie, czas przyszedł, w którym przyrzeczenia swojego dopełnić muszę: złożyć Dyktaturę w tym dniu, w którym zwycięztwo nasz los rozstrzygnie.«

»Kongres Peruwiański zbierze się d. 10. Lutego przyszłego roku, w którymto czasie będzie rok, iak mnie wyrokiem swoim nadał tę najwyższą Władzę. W dniu tym powrócę znowu na łono prawodawczego Zgromadzenia, które mie swoim iest zaszczytło zaufaniem. Wyrazy te nie są częzą gadaniną. — Peruwianie, kraj wasz wiele ucierpiał przez wojnę. Woyska, które go strzegły, osadziły wolne prowincye północne i powstały przeciwko Kongressowi. Marynarka wypowiedziała posłuszeństwo Rządowi. Były Prezydent Riva Agüero na przemian Uzturpator, buntownik i zdrajca, walczył przeciwko swojej oyczyźnie i waszym sprzymierzonym. Woyska Chilijskie przez oplakania godne odpanienie pozbawiły nas pomocy. Buenos-Ayreskie woyska zbuntowały się w twierdzy Kallao przeciwko swym naczelnikom, i oddały tę twierdzę nieprzyacielowi. Prezydent Torre Tagle dokonał zniszczenia Peru, wezwawszy Hiszpanów do osadzenia téy Stolicy. Niezgoda, nędza, nienkontentowanie, osobiste widoki, rozszerzyły na każdą część kraiu swój wpływ nieszczęsyny. Już się nie zdawało Peru istnieć; wszystko było rozprzężone. Wśród tych strasz-

nych okoliczności mianował mię Kongres Dyktatorem, dla ocalenia iego ostatnich nadziei. Prawość, wytrwałość i odwaga wojsk Kolumbijskich dopełniły podziwienia godne przedsięwzięcie. — Peruwianie podczas wojny domowey okazywali posłuszeństwo (!) prawemu Rządowi (Kongressowi Narodowemu) i czynili niezmiernie usługi swęj oyczyźnie, podczas gdy wojska, które ich zastąpiły okryły się chwałą na polach Juninu i Ayacucho. Z ziemi Peruwiańskię znikły na zawsze stronnictwa. Peru odzyskało na zawsze wolność swoję; twierdza Kallao jest zamknięta, i musi być oddana stosownie do kapitulacyi.»

»Peruwianie! Po wojnie nastąpił pokój, zgoda po zmienaskach, porządek po anarchii, szczęście po nieszczęściu, Atoli dla tego zaklinam was, nie zapominajcie nigdy, iż korzycisi te winni iesteście pełnym chwały zwycięzcom pod Ayacucho. Peruwianie, dzień, w którym się wasz Kongres zbierze powinien być świętnym. Uwieńczyć ón wszystkie życzenia moięy ambycyi. Ni czego więcęy odemnie nie żądajcie!»

(podp.) »Boliwar.«

Gazety Karaskie zawieraią różne artykuły ściągające się do mającego nastąpić wyboru Prezydenta Kolumbii na lat cztery. Wszystkie głosy są za powtórnią obraniem Boliwara; tymczasem *the Columbianin* życzy, aby tenże sam dopełniał obowiązków tęg godności, zamiast, by takową brał Wice-Prezydentowi sprawować. »W tym celu, mówi wspomniane pismo, musi Boliwar wolny od dowództwa wojska i dyktatury w Peru, do Kolumbii powrócić.« Pismo rzeczone przeznacza na godność Wice-Prezydenta Jenerałów Montilla i Briceno Mendez, a ze stanu cywilnego P. Mendozę.

Hiszpania.

Rząd hiszpański (podług doniesienia Gwiazdy) został urzędownie zawiadomiony, że doniesienie o uwolnieniu Ferdynanda VII. i upadku Kortezów nadeszło w d. 22. Lipca r. z. do Marnilli i tamże z zapalem było przyjęte. Na wszystkich wyspach Filipińskich nakazano publiczne uroczystości.

Wielka Brytania i Irlandya.

Na prośbę wielu kupców, bankierów, właścicieli okrętów i fabrykantów londyńskich, przeznaczył Lord Mayor na d. 13. Kwietnia publiczne Zgromadzenie w City of London Tavern, aby uchwalić prośby do Parlamentu względem odmiany teraz istniejących ustaw zbożowych.

Mówią, że Ministrowie uczynią wniosek, na dozwoleńie przywozu pszenicy każdego czasu za

opłatą cła 12 szylin. za kwarter. Że zaś już wprzód wiadomo, iż cło to uważane jest przez właścicieli gruntów za niskie, sądzą, iż miasto 12, postanowia 15 szylingów.

W d. 4. Kwietnia zaślubioną została w Gloucester-Lodge iednaczka córka P. Kanninga, Henryka, z Hrabią Clanricarde; Biskup Londyński dopełnił tego obrzędu.

Francyja.

W d. 10. Kwietnia, Xiążę Fryderyk Saski, który pod imieniem Hrabiego Hohenstein zjechał do Paryża, przedstawiony był Królowi i króleskim rodzinie przez Posła Saskiego, Barona Uechtritz. — Tegoż samego dnia Xiążę Metternich miał zaszczyt obiadować z Królem i rodziną królewską.

W d. 12. Kwietnia, w rocznicę wiazdu Króla do Stolicy, odprawił Monarcha obroty wojenne z gwardyami narodowemi, które wszystkie poczty w Tuilleryach osadziły, ponieważ iak wiadomo mają iedynie one zaszczyt w dniu tym odbywać służbę przy Królu i rodzinie Królewskię. Po Mszy przyjmował Monarcha życzenia rodziny Swoięy, potem wielkię Deputacyi Izby Parów i Deputowanych, Prefektów, Burmistrzów Paryża, Sądu Kasacyynego i Sądu Departamentu Sekwany, Marszałkow, Ministrów, Sztabu jeneralnego, pierwszży dywizyi wojskowęy, gwardyi narodowęy, gwardyi Królewskięy i załogi Paryża.

Zdaie się, mówi Gwiazda, iż podług nowych rozporządzeń, koronacyia Króla nastąpi pewnie w d. 29. Maia, miasto 12. Czerwca, iak zapowiedziano.

Izba Deputowanych słuchoła w d. 8. Kwietnia zdania sprawy z prośb, między którymi przełożenie byłego oficera Girault, godne było uwagi; żądał ón, aby do formy przysięgi Kawalerów orderu S. Ludwika i Legii honorowęy załączyć warunek, nigdy na pojedynk niewyzywać, ani wyzwania przyjmować, i wszystko czynić, by pojedynkom, o których się dowiedzą, zapobiedz.

Na posiedzeniu Izby Deputowanych z d. 9. Kwietnia projekt do ustawy, którego iedyny tylko artykuł tak brzmi: »Wniosek P. Eugeniusza Mewil, aby na swe niebezpieczeństwo i koszta kanały Correzy i Vezery, za wieczny pożytek z wspomnianych kanałów, i z tego co dotychżę należy, porobił, przyjęty,« — został większością głosów 181 przeciwko 41 uchwalony.

Oto są dodatki, podług Gwiazdy, przez Hrabiego Portalis Zdawcę sprawy Kommissyi, upoważnionej przez Izbę Parów do rozpoznania projektu wynagrodzenia, w imieniu teyże Kommissyi do wspomnionego projektu do ustawy przełożone: Na wstępie §. 1. opiewającego: »Trzydzieści milionów, w kapitale miliarda, przezna-

czone są na należne wynagrodzenie Francuzów, których dobra i t. d. « powinny być po słowie: na należne, dodano: »przez Rząd.« §. 23. mówi: pierwszy text §. 19. kcdexu cywilnego, względnie wykonania tęg ustawy, nie może być stawiony przeciwko Francuzkom, wdowom, lub sukcesorkom emigrantów, deportowanych lub w rewolucyi osądzonych, które z obcymi przed 1. Kwietnia 1814 weszły w związki małżeńskie.« Kommissyia przekłada następującą odmianę: §. 23. Własność obcęg lub obcego, względnie wykonania tęg ustawy, nie może być stawiona przeciwko Francuzkom, wdowom lub potomkom emigrantów, deportowanych lub w rewolucyi osądzonych, a które przed 1. Kwietnia 1814 weszły w związki małżeńskie z obcymi; tęg mnięg ich dzieciom oycow, którzy używali własności Francuza.« Nakoniec Kommissyia przekłada następujący dodatkowy paragraf: »§. 1. Ustawa z d. 5. Grudnia 1814 będzie w zupełnęg mocy i skutku, podług którego żadne rozporządzenie niniejszęg ustawy, nie będzie mogło w żadnym przypadku nadwierać praw, które przed ogłoszeniem karty konstytucyjnęg, bądź od Rządu, bądź od trzeciego nabyte a przez wyżęg namieniony §. utrzymane zostały, lub dać powód do rekursu przeciwko tęgż ustawie.«

Rossyia.

W d. 24. Marca obchodzono w Petersburgu nayuroczyścig dzień dwudziesto czteroletniego na Tron wstąpienia N. Cesarza Jegomości.

Gazety berlińskie donoszą z Petersburga z d. 5. Kwietnia: »Onegday rano odprawił się uroczysty chrzest nowo narodzonęg W. Xięzniczki Maryi Michałownęg w Kościele przydwornym, w obecności dostojnych osób. Cesarzowa Maryja, Cesarz Jegomość, Król i owdowiała Królowa Wirtembergska byli kumami. — Onegday P. Straford Kanning był na pożegnaniu u Cesarza i u Cesarzowęg Mathi.

Wydział centralny do wsparcia przez powódź zubożałych, zebrał do 12. Marca w dobrowolnych składkach 3 mil. 763,899 rubli, a wydał 2 miliony 452,530 rubli.

Wice-Admirał Michajłowski mianowany iest Senatorem, Radca kolegił Maidel, Wice-Gubernatorem w Kurlandyi, a Podpółkownik Odinców Dyrektorem kantoru handlowego w Astrakanie.

Wszystkim Finlandczykom w Rossyi handlującym, mocą uchwały Cesarścig z d. 4. Lut. b. r. nadane są też same prerogatywy, jakie służą kupiectwu Rossyskiemu przez uzupełniające artykuły z d. 26. Listop. do otworzenia nowęg giełdy.

J.P. Jackowski po swoim z Wiednia powrocie, będzie miał zaszczyt wyprawić d. 4. Maia w Sali reductowęg wielki wokalny i instrumentalny koncert.

Poselstwo Angielskie, którego przeznaczeniem była Bukarya, dla rozpoczęcia układów handlowych i innych, zatrzymane zostało w Bałk, gdzie nowy Usbekski Han, zrobił się niepodległym Hanowi Bukaryi.

W gazecie Petersburskig czytamy: w artykule Franciszła Millera względem stosunków handlowych Niemiec, iest zupełnie błędna tyrada o środkach przeciwko przemycaniu w Rossyi. Skutki do utłumienia tego rzemioła niszczącego wszystkęg sławę handlu, przypisać należy iedynie baczności Władz wyższych i obęgmniającym-administracyjnym srookom; ustawy są ieszcze dawne. Jedynie falszywy stępel iest podług tychże karany na osobie, co sądy roztrzygaią. Niektóre domy przemycające straciły; nikt nie iest z nich wysłany na Syberyiå. Falszem iest, aby Rząd kontrolował sprzedaż towarów. Byłoby bez wątpienia niepodobną rzeczą. Przeciwnie stara się ón ile możliwości złagodzić naturalne zle wszystkich systematów cła. Atoli smieszån byłoby rzeczą, mieć system ograniczaiący, i akowy niewykonywać; co się dzieie, i wszyscy przybrani do przemycania, dobrze uczyniå, że się nie będą wystawiać na niebezpiecznstwo w Rossyi; albowiem wielkie iest podobienstwo, że sami lub towary będą schwytni.

Kraie Barbarzyjskie.

List z Algieru z d. 7. Marca zawiera straszne szczegóły o trzęsieniu ziemi, które w d. 2. wspomnionego miesiåca całe tateczne brzegi zniszczyło. Naywiększe spósożenia niezaszły iednakowo w Algierze, lecz w Blida. W pierwszym miescie tylko kilka domow się zwałiło lub zostało uszkodzonych, zaś drugie zupełnie się zapadło. Z 15,000 mieszkańców Maurów, żydów, Arabów zaledwie 300 ludzi uniosło życie a i z tęg liczby wielu iest ranionych. Pierwsze wstrząsienie postreżono o godzinie 10 min. 42 rano, poezem w ciągu dni czterech naståpiło iedno podrugim 11 mnięg więcęg silnych poruszeń. Wyciągnięto iuż z gruzów siedmtysięcy ciał niezmiernie pokaleczonych, 280 dzieci zginęło na raz w iednęg szkole, to samo zaszło w kilku Meczetach gdzie się lud zgromadził. Przyczem uważano okoliczność, iakå postreżano podczas wybuchnienia Wezuwiusza i Etny, mianowicie, że na kilka godzin przed trzęsieniem wyschły zupełnie wszystkie studnie i źróđta. Cobailsowie, lud z dawnego Numidów pokolenia pochodzący, uderzył i zmusił do ucieczki woysko, które Dęg wysłał na to miejsce zniszczenia. Dęg wszystkim niewolnikom pozostającym przy życiu darował wolność, i nakazał publicznie modły pokuty.